

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande 2016 03 11
Dnr Ku 2015/02481/KL

Remissvar på betänkande SOU 2015:88, Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design

BRETT ANGREPPSSÄTT

Svensk Form Syd – Form/Design Center vill inledningsvis framföra sin positiva syn på utredningens breda angreppssätt på ämnesområdet och övertygelsen att arkitektur, form och design kan och ska göra nytta för en hållbar utveckling. Utredningen har ett klart fokus på framtida samhällsutmaningar och tar sin utgångspunkt i de humanistiska och demokratiska perspektiven med den enskilda människan i centrum.

Vi stöder förslaget om de fyra långsiktiga målen som syftar till att stärka områdets genomslagskraft. Vi är positiva till tanken på en rullande politik som, i vårt snabbt föränderliga samhälle, ger förutsättningar för aktualitet och relevans, och som bidrar till ett kontinuerligt fokus på och debatt kring området och dess roll i samhället.

Vi bejakar förslaget om att ökade insatser krävs för barn och unga. Behov finns av nytänkande pedagogiska metoder som utgår från kreativitet - en förutsättning för att dagens unga generation ska kunna bidra till att lösa framtidens utmaningar i ett samhälle där det enda vi vet är att det inte ser ut som idag.

Vi vill också understryka vikten av hög kvalitet i eftergymnasiala utbildningar och på behov av ökade resurser till forskningsinsatser inom ämnesområdet. Inte minst gäller detta arkitektur- och stadsplaneringsutbildningarna som behöver fördjupas inom det beteendevetenskapliga området för att öka förståelsen om hur olika grupper i samhället använder staden. De senaste årens neurovetenskapliga forskning har också visat hur människor påverkas av den byggda miljön,

behovet av närhet till natur samt hur det offentliga rummet kan utformas för att optimera utnyttjandet. Även forskning kring designprocessernas betydelse för att rätt identifiera människors verkliga behov och experimentera med stegvisa lösningar har mycket av intresse att bidra med. Dessa forskningsområden är även av stor relevans för att bättre förstå formgivningens betydelse.

Vi är positiva till att det görs en översyn av formerna för offentlig upphandling med fokus på kvalitet, liksom förslaget till ”wildcard” som ger utövare i början av sin yrkesutövning möjlighet att delta och bidra till nytänkande.

SAMVERKAN KRÄVS FÖR GENOMSLAG

Det är en styrka att utredningen utgår från att arkitektur, form och design är ett sammanhållet område. Ämnesområdet befinner sig i skärningspunkten mellan olika kompetensområden och de mer traditionella yrkesrollerna går alltmer in i varandra. En sammanhållning av ämnesområdet borgar för en framtidsinriktad politik som bygger på tvärkunskaper och har ett fokus på processer. Utredningen föreslår att en myndighet bildas som kontinuerligt utvecklar och driver politiken för ämnesområdet och som bidrar till kunskapsutveckling, samarbeten och debatt. Förslaget är en ombildning av nuvarande ArkDes. Vi är positiva till en sådan lösning men bedömer att ett sådant uppdrag måste tydligt formuleras och struktureras vad gäller former, ansvar och innehåll.

Ämnesområdet är gränsöverskridande och berör flera samhällsområden. En förutsättning, för att ett tvärvetenskapligt arkitektur- och designområde ska kunna bidra till en god livsmiljö, är att mål inom berörda politikområden samverkar. Det gäller också hur finansieringen av det tvärasektoriella ämnesområdet hanteras. Att, som i utredningens förslag, denna ska ske endast via det kulturpolitiska kostnadsfältet är inte logiskt och ger inte heller förutsättningar för en kraftfull politik.

EN NATIONELL POLITIK MED EN REGIONAL STRUKTUR

En ny myndighet ska kunna bidra med analyser och strategier som underlag för ställningstaganden och beslut på olika nivåer. En grundläggande förutsättning är att myndighetens organisation bygger på en modell som utgår från kunskap, erfarenheter och nätverk från hela landet. En regional struktur, med en geografisk spridning i hela Sverige, möjliggör genomslag och gedigen förankring av politikområdet. En regional modell möjliggör även förutsättningar för medborgardialog och delaktighet i olika utvecklingsprocesser, något som lyfts fram såväl i utredningen som i andra kulturpolitiska sammanhang. En regional struktur med ett flertal noder i samverkan bidrar också till ökad debatt och en mer mångsidig belysning av utmaningar och lösningar inom ämnesområdet. Diskussionen om regionalisering bör också ses ur perspektivet av de nu alltmer konkreta övervägandena om regionförstoringar.

EN SKÅNSK NOD

Form/Design Center arbetar sedan lång tid tillbaka med stöd av och i nära samverkan med Malmö stad och Region Skåne med frågor om arkitektur, form och design såväl vad gäller kunskapsutveckling som publikt arbete. I dessa diskussioner är parterna överens om att Form/Design Center är noden i Skåne för ämnesområdet. Något som också förs fram i utredningen där Form/Design Center tillsammans med Röhsska museet i Göteborg, Bildmuseet i Umeå och samemuseet i Jokkmokk lyfts fram tillsammans med ArkDes i Stockholm.

Form/Design Center har en god grund att stå på som en skånsk nod för arkitektur, form och design. Vår inriktning mot arkitektur, form och design är lika aktuell idag som då verksamheten startade 1964. Idag med ett fokus bland annat på hållbar stadsutveckling, en akut bostadsbrist, behov av transparens i produktions- och konsumtionsperspektiv och en arbetsmarknad i omstöpning. I detta läge fordras en aktiv politik för arkitektur, form och design och inte minst mötesplatser där strategier kan utvecklas och där frågorna kan diskuteras via utställningar, debatter, workshops mm, tillgängliga för en bred publik.

Vi är en etablerad mötesplats med en bred publik, vi har ett stort nätverk och samverkar med många, regionalt, nationellt och internationellt. Ett kontinuerligt samarbete pågår med akademien, med att bygga upp forskarnätverk mellan för ämnesområdet relevanta institutioner. Vi samarbetar med branschens organisationer med inriktning mot affärsmässiga nätverk och av utövarna önskat stöd vad gäller kunskap och internationalisering. Vi deltar i olika utvecklingsprojekt, nationellt och internationellt.

VI SER FRAM EMOT

Arkitektur, form och design kan och ska göra nytta. Det är därför av stor vikt att ämnesområdet ges adekvata förutsättningar att bidra till en långsiktigt hållbar utveckling med fokus på den enskilda människans tillgång till en god livsmiljö.

Nationella uppdrag till regionala aktörer, men också samverkan mellan dessa, ser vi som en nödvändig förutsättning för att bidra till mångfald, att göra politik till praktik. I Skåne har ämnesområdet en stark närvaro som bygger på samverkan med många aktörer. Vårt geografiska läge i en gränsregion med en ung och heterogen befolkning bidrar till ett nyfiket och experimentellt tänkande.

Form/Design Center ser fram emot att i dialog med Kulturdepartementet och tillsammans med Region Skåne och Malmö stad ta ett ökat ansvar i den nationella politiken för arkitektur, form och design.

För styrelsen

Eva Engquist
Ordförande

Birgitta Ramdell
Vd

FAKTARUTA

Verkar i Malmö och Skåne sedan 1964

100-120 000 besökare/år

120-150 aktiviteter per/år

20-30 utställningar och presentationer/år

Samarbetar med 55 organisationer, institutioner med flera

Omsätter 10-12 miljoner per år med ca 60 % offentligt verksamhetsstöd från Statens Kulturråd,
Kultur Skåne och Malmö stad